خراسان روزنامه صبح ایران
پنج‌شنبه ۳۱ خرداد ۱۳۹۷ .۷ شوال ۱۴۳۹ .شماره ۱۹۸۴۶

گردشگری

انگار در بخش‌هایی از این کره خاکی، زمان از حرکت می‌ایستد. امروز برنامه رفتن به روستایی را در سر داریم که نه عوامل طبیعی مانند زلزله و سیل و نه عوامل انسانی مانند تغییر حکومت‌ها، سلسله‌ها یا حتی آمدن فناوری‌های جدید، نتوانسته‌اند بر حال و هوای آن و ساکنین‌اش تاثیر بگذارند.

راهنمای سفر به روستای «دست کن» میمند

تجربه غارنشینی در قرن ۲۱

سمیه محمدنیا حنایی
h.habibi@khorasannews.com

با پایان یافتن ماه مبارک رمضان، جاده‌های کشور شاهد تردد خودروهای باربند بسته‌ای است که عزم سفر کرده و هر کدام راهی منطقه‌ای از ایران هستند. سلیقه افراد در سفر کردن بسیار متنوع است. برخی دوست دارند یک تجربه شیرین را دوباره بازسازی کنند و از قرار گرفتن در آن حال و هوا و یادآوری گذشته، لذت ببرند. بعضی هم عاشق تجربه‌های جدید هستند آن‌ها ماه‌ها برنامه ریزی و پس انداز می‌کنند تا جای جدیدی از ایران را ببینند اما گاهی تیرشان به سنگ می‌خورد. ممکن است میان اطلاعات جمع آوری شده‌شان (عکس‌های اینترنتی) و آن چه در واقعیت به چشم می‌بینند، اندازه زمین تا آسمان فرق وجود داشته باشد. واقعیت این است که در بعضی جاها، عوامل طبیعی در ایجاد تغییرات، بسیار سریع و پر قدرت عمل می‌کند. مثلا شما برای دیدن یک تالاب مسافت چند صد کیلومتری را طی می‌کنید اما به دلیل بارش کم یک ماه اخیر که اتفاقا در هیچ سایتی هم حرفی از آن زده نشده، به جای روبارویی با یک تالاب، خود را در برابر یک مرداب و حتی شوره زار می‌بینید! این اتفاق ممکن است در سفرهای ماجراجویی خیلی پیش بیاید. اما داستان گردشگری امروز ما فرق می‌کند. ما راهی روستایی می‌شویم که انگار زمان میان صخره‌ها و سنگ‌هایش به بند کشیده شده و همچنان دست نخورده باقی مانده است. اگر می‌خواهید به عمق تاریخ یک سفر زمانی و مکانی را تجربه کنید مطلب امروز دخل و خرج را از دست ندهید.

روستای خارق‌العاده میمند

در منطقه مرکزی ایران، روستایی صخره‌ای وجود دارد که گفته می‌شود ساکنان اولیه آن از پیروان آیین «مهر پرستی» بوده‌اند. مهر پرستان به عوارض طبیعی نگاه ویژه‌ای داشتند و از نظر آن‌ها کوه‌های استوار مظهر خدا بوده است. از آن جایی که قدمت آیین مهر پرستی به هشت هزار سال پیش می‌رسد، اطلاعات دقیقی راجع به مراسم و عقاید مذهبی آنان در دست نیست. یافته‌های باستان شناسان تا این جا پیش رفته است که مهرپرستان از کوه‌ها به عنوان خدای ثبات و قدرت یاد می‌کردند و روی کوه‌ها و بعدها در دل آن‌ها عبادت گاه‌هایی را می‌ساختند و به نیایش می‌پرداختند. آن‌ها عزیزانشان را نیز بعد از مرگ در داخل اتاقک‌های حفر شده در کوه دفن می‌کردند. کم کم خانه‌هایشان را هم به داخل کوه‌ها منتقل کردند تا در حرم امن خدایشان روزگار سپری کنند و به این صورت کم کم روستای میمند شکل امروزی را به خود گرفت. روستا در دل کوه به وجود آمد. خانه‌های روستا که «گیچه» نام دارد به جای این که با خشت و ملات ساخته شده باشد، تنها به وسیله کلنگ و تیشه در دل کوه تراشیده شده است. در بسیاری از مناطق کوهستانی ایران غارهای دست کن وجود دارد. اما آن چه که میمند را از دیگران متمایز ساخته این است که زندگی در این جا به همان شیوه باستانی همچنان جریان دارد. مردمان میمند تا چند دهه پیش کاملا از آن چه در اطرافشان می‌گذشت، بی خبر بودند. البته خوب که فکرش را می‌کنم این طور زندگی کردن هم بد نیست. ما هر روز در معرض خبرهای زیادی هستیم که گاه آرامش زندگی مان را به یغما می‌برد. آشنایی مردم میمند با محیط اطرافشان به گسترش نهضت سوادآموزی به این روستا برمی‌گردد. اما باید گفت که تعاملات سنتی در میمند همچنان با قدرت زیادی پابرجاست. مثلا تازه چند سالی است که میمندی‌ها اجازه یافته‌اند تا با دیگر اقوام پیوند زناشویی ببندند. زبان آن‌ها نیز از این قاعده مستثنی نیست. اگر با آن‌ها هم کلام شوید لغات تازه‌ای به گوشتان می‌خورد که از دایره لغات پهلوی قدیم است. میمندی‌های مسن و میان سال استخوان بندی درشت، قامتی بلند و بدنی عضلانی دارند و گفته می‌شود از هوش بالایی هم برخوردار هستند. کارشناسان علت این مورد را در همان پیوندهای قومی می‌دانند که باعث شده صفات هوزیگوس و هتروزیگوس در میان آن‌ها بروز یابد. این روستا ابتدا در سال ۱۳۸۰ به عنوان اثر ملی و سپس در سی و نهمین اجلاس میراث فرهنگی یونسکو به عنوان یک اثر جهانی ثبت شده است.

میمند کجاست؟

میمند در ۳۸ کیلومتری شهر بابک استان کرمان و میان سه راهی رفسنجان- انار - سیرجان قرار گرفته است. اطراف روستا دشت‌های زیبا و پهناوری وجود دارد که در این فصل سال میزبان گله‌های پر جمعیت گوسفندان است. دام داری شغل آبا و اجدادی میمندی‌هاست اما از کشاورزی و باغ داری هم روی برنگردانده‌اند. باغ‌های میمند به دلیل وجود قنات و چشمه‌های آب گوناگون بسیار پرمحصول است. پس اگر هوس هلوی شیرین و آب دار یا گیلاس‌های درشت و زرشکی رنگ کرده‌اید، این فصل بهترین فصل میمند گردی برای شماست. نگران دمای هوا هم نباشید. آب و هوای کوهستانی میمند در فصل تابستان بسیار معتدل است.

معماری عجیب گیچه‌ها

روستای میمند در واقع در امتداد کوه و در دل آن گسترش یافته است. در میمند ۴۰۶ گیچه وجود دارد. هر گیچه معماری خاصی دارد. تعداد اتاق‌ها هم براساس نیاز و توان بازوان سازنده آن‌ها متفاوت است. برای ورود به هر گیچه باید از یک دالان دست کن عبور کنید و این دالان‌ها گاه با پلکانی شما را به قسمت‌های بالایی یا پایینی کوه می‌برند. در انتهای دالان در گیچه وجود دارد که با قرار دادن کلید در «کلیدون» باز و بسته می‌شود. اتاق‌ها در واقع حفره‌های کنده شده‌ای است که به صورت چندتایی و در عرض هم یک خانه را می‌سازد. دیوار اتاق‌ها نیز حفره‌های بزرگ و کوچکی دارد که برای قرار دادن بقچه‌های لباس، رختخواب و حتی لوازم آشپزخانه تعبیه شده است. در اتاق علاوه بر این طاقچه‌های کنده کاری شده، اجاق‌هایی برای پخت و پز یا گرم کردن فضا نیز حفر شده‌اند. کارشناسان معتقدند دوده حاصل از شعله آتش یکی از دلایلی است که سقف گیچه‌ها را از گزند فرسایش در امان نگه داشته است. به رغم شکل ظاهری اتاق‌ها، در آن حساس راحتی می‌کنید. فقط ممکن است از این که در اتاق کناری تان چندین راس گوسفند و چهار پا حضور داشته باشند کمی ناراحت شوید! در معماری میمندی این که درست کنار اتاق نشیمن طویله احشام باشد چیز عجیب و غریبی نیست.

استحمام زیر خروارها سنگ

روستا دارای یک حمام عمومی است. معماری حمام نیز مانند گیچه‌هاست و تا حدی که امکان داشته سعی شده است اصول بهداشتی رعایت شود. برای داخل شدن به حمام باید از کوچه دست کنی عبور کنید و وارد دالانی در دل کوه شوید. انتهای دالان به در چوبی ختم می‌شود که در واقع ورودی رختکن است. رختکن اتاقکی تقریبا ۹ متری است که حوض آبی در وسط و سه سکو در اطراف دارد. بعد از رختکن صحن حمام وجود دارد. در این جا اولین چیزی که به چشم می‌آید، خزانه یا خزینه است. خزانه در واقع مانند تشتی بزرگ آب مصرفی برای استحمام را تامین می‌کند. در وسط خزانه سوراخ بزرگی وجود دارد که دیگ را روی آن قرار می‌دهند تا آب گرم شود. پایین خزانه نیز منفذ هلالی شکلی است که افراد آب را از آن جا برمی‌دارند و خود را خیس می‌کنند تا به اصطلاح میمندی‌ها بدنشان چرک کند و آماده مشت و مال‌های دردناک دلاک شود. سمت چپ صحن حمام مخصوص استحمام و دارو کشیدن و سمت راست محل آب کشی است. در انتهای سمت راست صحن حمام نیز حفره‌ای برای آب کشیدن پا تعبیه شده است. حمام‌های میمندی مجهز به سیستم گرمایش از کف هستند! یعنی آتشخانه که وظیفه گرم کردن آب و فضای حمام را برعهده دارد، در واقع در زیر حمام حفاری شده است. حمامی، برای گرم کردن حمام ابتدا در آتشخانه هیزم می‌ریزد و آتش می‌افروزد، بعد از چند ساعت دریچه‌ای که دود و گرما را به سراسر حمام منتقل می‌کند، می‌بندد تا مردم بتوانند به حمام وارد شوند. سیستم روشنایی حمام تا قبل از آمدن برق به روستا و متعاقب آن به حمام، بسیار بی‌نظیر بوده است. نور حمام علاوه بر چراغ‌های پیه سوز به وسیله سنگی مرمرین که در وسط سقف صحن قرار داشته و به طرز جالبی نور را منعکس می‌کرده تامین می‌شده است.

تعلیم و تربیت در غار

در میمند دو مدرسه وجود دارد که یکی از آن‌ها به سبک معماری سنتی میمندی و مانند بقیه اماکن روستا با دست در دل کوه کنده شده است. معماران، مدرسه را طوری طراحی کرده و تراشیده‌اند که بچه‌ها جایی برای زنگ تفریح هم داشته باشند. مدرسه از بیرون کوه شروع می‌شود و محوطه‌ای به روش سنگ چینی و خشکه چینی به منظور بازی بچه‌ها جدا شده است. تک درخت تایی، تنها درخت حیاط مدرسه است. بعد از حیاط، دالان مدرسه وجود دارد که به دفتر مدیر و پنج کلاس درس ختم می‌شود. کلاس‌ها در مقایسه با اتاق گیچه‌ها وسیع‌تر هستند حتی گاهی طول آن‌ها به ۱۸ متر می‌رسد اما عرض آن‌ها دیگر از پنج متر زیادتر نمی‌شود.

در دل کوه همچنان نجوای نیایش می‌پیچد

همان گونه که مهرپرستان در دل کوه‌های میمند خدای خود را می‌پرستیدند، امروزه نیز میمندی‌ها در مسجد حفاری شده‌شان به عبادت خدا مشغول‌اند. مسجد ۱۲۰ متر مربعی میمند در واقع از ادغام چند واحد مسکونی به وجود آمده است و از آن جایی که در طول زمان و به فراخور افزایش جمعیت وسعت یافته، تقریبا شکل نامنظمی دارد. برای این که وارد مسجد شوید باید دالان یک و نیم متری را رد کنید و پس از قرار دادن کفش‌هایتان در جاکفشی حفر شده در دیوار، وارد صحن مسجد شوید. سقف سنگین مسجد، روی سه ستون قطور استوار مانده است و ارتفاع دو متری دارد. زمین مسجد هم با فرش‌های دست بافت لاکی رنگ پوشیده شده است. دیوار مسجد پر از طاقچه‌های کنده شده، برای قرار دادن قرآن و کتاب‌های مذهبی است. حتی محراب امام جماعت نیز در دیوار و کف مسجد حفر شده است. نماز خواندن در این مسجد صفای خاصی دارد. آدم بعد از رکوع که ذکر «سمع ا... لمن حمده» را می‌گوید، ناگهان خود را ذره‌ای در زیر خروارها سنگ و خاک تصور می‌کند و آن گاه که مطمئن می‌شود خدا که نجوایش را حتی از میان سنگ‌ها می‌شنود به خود می‌لرزد.

عزاداری در میمند

داستان شهادت و رشادت امام حسین (ع) چیزی نیست که در اوراق تاریخ بماند. حادثه کربلا در سراسر تاریخ و در وجدان تمام آزادی خواهان جهان، جاری و زنده است. این چنین جمله زیبای کل ارض کربلا و کل یوم عاشورا متجلی می‌شود. آری در دل کوه‌های میمند نیز ذکر پسر فاطمه (س) و یارانش دل‌های عاشق را جلا می‌دهد. میمندی‌ها برای ذکر مصیبت اهل بیت، حسینیه‌ای در وسط روستا بنا کرده‌اند یا آن که بهتر بگویم، با دست کنده‌اند. بروسعت حسینیه مانند مسجد در طول زمان افزوده شده است بنابراین شکل تا حدودی نامنظم دارد. سقف تقریبا کوتاه حسینیه روی چهار ستون قطور استوار است. منبر سنگی و قدیمی حسینیه در کنار دومین ستون قرار دارد که اکنون با توجه به وسعت گرفتن حسینیه، منبری جدید اما از جنس چوب در وسط صحن حسینیه قرار داده‌اند. مراسم عزاداری سیدوسالار شهدا هر سال در میمند با آداب خاص سنتی برگزار می‌شود.

جدول هزینه‌های میمند گردی برای چهار نفر (به تومان)

نوع سفر	سوخت	اقامت	خورد و خوراک	هزینه تور	جمع کل
شخصی	۲۰۰ هزار	یک شب در میمند ۱۲۰ دو شب بین راهی ۴۰۰	۹ وعده ۵۰۰ هزار	-	یک میلیون ۲۲۰ هزار
تور مشهدی سه روزه	-	-	-	نفری ۴۵۰ هزار	یک میلیون و ۸۰۰ هزار
تور تهران سه روزه	-	-	-	نفری ۵۰۰ هزار	۲ میلیون

شاید خوابیدن در اتاقی که در نداشته باشد و تنها به وسیله یک پرده جدا شود، برای تان ناراحت‌کننده باشد. قیمت شب‌مانی در خانه‌های روستایی ۱۰۰ هزار تومان است

واقع خانه‌های روستاییان بوده و مجهز به چند دست رختخواب است. البته می‌توانید اتاق‌هایی را انتخاب کنید که برای خواب تخت دارند. اما اگر از من می‌شنوید، حتما برای یک شب هم که شده، خوابیدن روی زمین سفت و سخت و زیر لحاف‌های کلفت و سنگین را تجربه کنید. تنها معضل شب مانی در این اتاق‌ها مسئله دوری سرویس بهداشتی از آن‌هاست. با توجه به این که تعداد گیچه‌های بوم گردی محدود است بهتر است برای رزرو اینترنتی اقامتگاه‌ها قبل از سفر اقدام کنید. اما اگر موفق به این کار نشدید خیلی نگران نباشید، در میمند بی سرپناه نخواهید ماند. روستاییان هم خانه‌هایشان را با قیمتی کمتر کرایه می‌دهند. فقط اگر کمی خجالتی باشید، شاید خوابیدن در اتاقی که در نداشته باشد و تنها به وسیله یک پرده جدا شود، برای تان ناراحت کننده باشد. قیمت شب مانی در اقامتگاه‌های بوم گردی ۱۰۰ تا ۱۲۰ هزار تومان است در حالی که روستاییان برای کرایه یک شب اتاق‌های خود از شما ۱۰۰ هزار تومان طلب می‌کنند.

خورد و خوراک در میمند

در میمند دو سفره خانه وجود دارد که در کنار طبخ غذاهای ایرانی، منوی غذاهای اصیل و بومی میمند را دارند. بیشتر غذاهای میمند با گوشت قرمز و روغن محلی پخته می‌شود. اگر از من می‌پرسید حتما اشکنه مخصوص میمند را امتحان کنید. به شما قول می‌دهم تا مدت‌ها مزه آن با نان‌های سنتی تیلت شده‌اش زیر دندان‌تان باقی بماند. بابت قیمت غذاها هم نگران نباشید. تقریبا می‌توان گفت سفره خانه‌دارهای میمند بسیار منصف هستند.

خبر گردشگری:

در آغاز تابستان که مصادف با طولانی‌ترین روز و کوتاه‌ترین شب سال است در برخی مناطق ایران مانند فراهان، اراک و محلات جشن سنتی برپا می‌شود. در این جشن که به «آب پاشونک» معروف است، مردم ضمن گردهمایی در صحرا به مراسم آب پاشی مشغول می‌شوند. جمعه این هفته اول تابستان است.

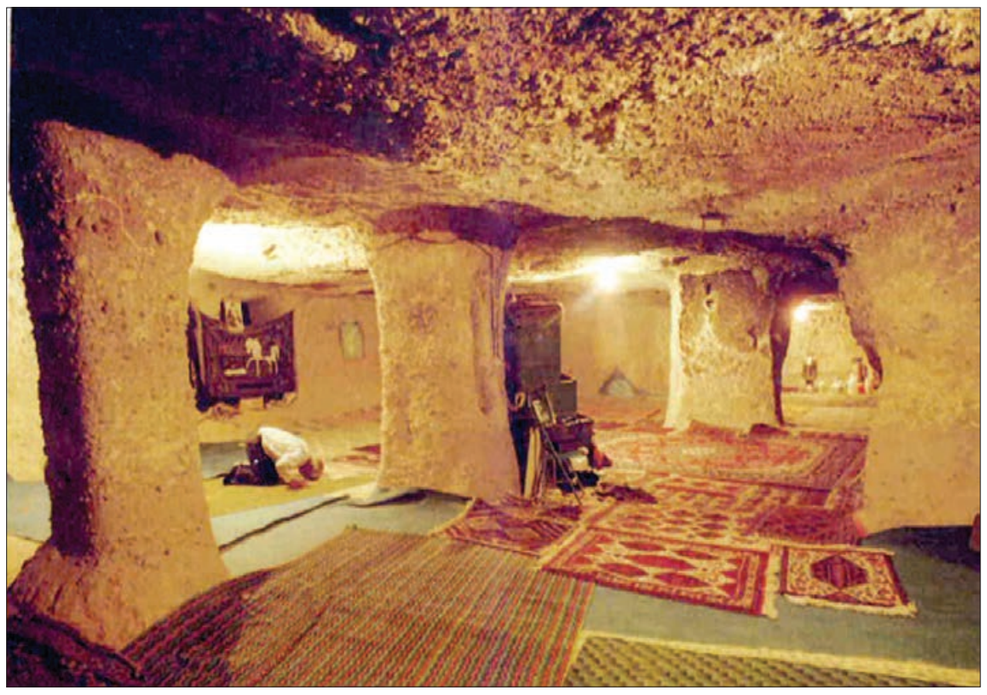

سرعین ماسوله
اتوبوس های ولو و VIP
ساحل اختصاصی هتل الماس ۴*
۶ روزه
جمعه ها و دوشنبه ها
شمال
کشت: کلاردشت، آبگرم رامسر، جنگل عباس آباد
تله کابین، بازارها، برج های زیبا متل قو
۰۹۱۵۱۱۱۸۴۸۱
۳۸۹۰۴۳۳۳

اقساط دلخواه
کیش
فلامینگو
۳۶۰۹۹۹۳۴

د/۹۷۰۵۰۸۱۴
۳۶۰۳۶۰۱۰
اقساط بدون ضامن
کیش
تخصص ماست
کانال تلگرام: @yekta_seir